

NORGES HØYESTERETT

Den 3. oktober 2016 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Bergsjø og Arntzen i

HR-2016-02053-U, (sak nr. 2016/1793), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B

(advokat Bent Endresen)

mot

CHC Helikopter Service AS

(advokat Johan Krabbe-Knudsen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over kjennelse om rett til å stå i stilling frem til rettskraftig dom i arbeidsrettssak.
- (2) A og B ble i 2015 oppsagt fra sine arbeidsforhold i CHC Helikopter Service AS (heretter CHC) grunnet oppdragsreduksjon og påfølgende nedbemanning. De reiste sak for Stavanger tingrett med krav om at oppsigelsene ble kjent ugyldige. CHC krevde rettens kjennelse for at saksøkerne skulle fratre sine stillinger i medhold av arbeidsmiljøloven § 15-11 første og andre ledd.
- (3) Stavanger tingrett forkastet i kjennelse 29. januar 2016 kravet om at A skulle fratre. Kravet om at B skulle fratre ble utsatt til hovedforhandlingen.
- (4) I dom 29. mars 2016 frifant Stavanger tingrett CHC og påla A og B å dekke selskapets sakskostnader. Både A og B har anket dommen. Tingretten avsa samme dag kjennelse, hvor det ble besluttet at A og B skulle fratre sine stillinger i selskapet fra henholdsvis 1. mai 2016 og 1. juli 2016.
- (5) A og B anket kjennelsen til Gulating lagmannsrett, som 8. juni 2016 avsa kjennelse med slik slutning:

"A og B frifinnes fra kravet om å fratse sine stillinger inntil rettskraftig dom."

- (6) CHC anket kjennelsen til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg avsa 29. juli 2016 kjennelse med slik slutning:
- "1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves.**
 - 2. Sakskostnader tilkjennes ikke."**
- (7) Gulating lagmannsrett behandlet saken på nytt og avsa 22. august 2016 kjennelse med slik slutning:
- "1. A fratrer sin stilling i Helikopter Service AS fra 1. oktober 2016 og frem til rettskraftig avgjørelse foreligger.**
 - 2. B fratrer sin stilling i Helikopter Service AS fra 1. oktober 2016 og frem til rettskraftig avgjørelse foreligger."**
- (8) *A og B* har anket til Høyesterett. De har i korte trekk gjort gjeldende at lagmannsretten har forstått og anvendt arbeidsmiljøloven § 15-11 feil. Bestemmelsen gir som den store hovedregel arbeidstaker rett til å stå i stillingen mens saken pågår. Det skal mye til før utgangspunktet kan fravikes når oppsigelsen skyldes arbeidsgivers forhold, som for eksempel driftsinnskrenkninger. Sakens utfall i tingretten må ha begrenset betydning, ikke minst fordi tingretten ikke har drøftet sentrale spørsmål. Lagmannsretten har ikke vurdert hvilke konsekvenser fratreden vil ha for de ankende parter, og begrunnelsen gir ikke grunnlag for å ta stilling til om den nødvendige interesseavveining er foretatt.
- (9) *A og B* har lagt ned slik påstand:
- "1. A og B frifinnes fra kravet om å fratse sine stillinger inntil rettskraftig dom.**
 - 2. Subsidiært: Gulating lagmannsretts kjennelse oppheves.**
 - 3. A og B tilkjennes omkostninger i ankesaken for Høyesteretts ankeutvalg."**
- (10) *CHC Helikopter Service AS* har inngitt tilsvaret. Selskapet har i korte trekk gjort gjeldende at det ikke foreligger uriktig lovanvendelse eller saksbehandling. Stavanger tingretts dom i hovedsaken er riktig og må vektlegges ved spørsmålet om fratreden. Lagmannsretten har vurdert ansiennitetsspørsmålet på en korrekt måte. De ankende parter har ikke oppgitt hvilke særlige konsekvenser fratreden vil ha for dem ut over det som normalt følger av å miste arbeidet. Slike særlige forhold er heller ikke tidligere påberopt.
- (11) *CHC Helikopter Service AS* har lagt ned slik påstand:
- "1. Anken forkastes.**
 - 2. CHC Helikopter Service AS tilkjennes sakens omkostninger."**
- (12) Partene har gitt supplerende kommentarer i prosesskriv 23. og 28. september 2016.
- (13) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolking, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav b og c.
- (14) Etter arbeidsmiljøloven § 15-11 andre ledd har arbeidstakeren som hovedregel rett til å stå i

stillingen under sakens behandling. Retten kan likevel bestemme at arbeidstakeren skal fratredersom den finner det "urimelig" at arbeidsforholdet opprettholdes. I Ot.prp. nr. 49 (2004-2005) side 238 uttaler departementet følgende om den vurdering som må foretas:

"Fortsettelsesretten ved tvist om oppsigelses saklighet er hovedregel og utgangspunkt, og urimelighetsvurderingen må foretas ut fra en rekke relevante hensyn, herunder hensynet til arbeidsgivers og arbeidstakers forhold. Domstolen skal foreta en konkret urimelighetsvurdering i alle oppsigelsessaker der arbeidsgiver har nedlagt påstand om fratreden. Dette følger direkte av loven. Departementet legger til grunn at flere momenter normalt vil være aktuelle å vektlegge, og at det må foretas en samlet vurdering av alle momentene.

[...]

Departementet legger til grunn at domstolens vurdering av hvorvidt det er urimelig at arbeidsforholdet opprettholdes under sakens behandling, må bero på en totalvurdering av arbeidsgivers og arbeidstakers interesser og behov. For at domstolen skal avsi kjennelse for fratreden, må det kreves en interesseovervekt for fratreden."

- (15) Lagmannsretten har foretatt en konkret urimelighetsvurdering og har lagt til grunn at flere hensyn kan være relevante. Dette er et korrekt rettslig utgangspunkt.
- (16) I sin vurdering har lagmannsretten kommet til at det nå – i motsetning til ved forrige behandling – hverken kan legges avgjørende vekt på virksomhetens størrelse eller på det forhold at de ankende partene har fått midlertidige engasjementer. Lagmannsretten har drøftet det sannsynlige utfallet av hovedsaken og tatt dette med i vurderingen. Den har herunder drøftet om bedriftsansiennitet eller konsernansiennitet skal være avgjørende. På denne bakgrunn har lagmannsretten kommet til at det er urimelig at de ankende parter skal fortsette i stillingene under sakens behandling. Lagmannsretten har fremhevet at det ved interesseavveiningen i dette tilfellet kreves en "overvekt for å hindre arbeidstakeren i å fortsette i stillingen". Den har konkludert med at en slik interesseovervekt foreligger, "ut fra bedriftens vanskelige driftssituasjon og at det ikke anses sannsynlig med et annet utfall av oppsigelsesspørsmålet etter ankeforhandlingen".
- (17) Lagmannsretten har derimot ikke kommentert hvilke konsekvenser fratreden vil få for de ankende partene. På dette punktet har CHC innvendt at de ankende partene heller ikke har påberopt særlige konsekvenser ut over de som alltid vil følge av å miste arbeidet. Til dette bemerker ankeutvalget at konsekvensene for arbeidstakerne var et tema allerede da tingretten første gang behandlet spørsmålet om fratreden i kjennelsen 29. januar 2016. I prosesskriv 19. august 2016 har de ankende partene videre uttalt:

"Videre skal retten foreta en avveining av bedriftens behov opp mot de oppsagtes behov for arbeid og inntekt. Begge de ankende parter har søkt og søker annet arbeid. De har ikke fått det. A forsørger familie; ektefelle og 2 barn. Uten arbeidsinntekten vil familien havne i store økonomiske problemer. Tilsvarende gjelder for B. Hun er enslig med en gjeld på over 3 mill., og vil ikke kunne betjene den på det hun vil få i stønad fra NAV. Hun står i så fall i fare for å miste bolig. Og det i et fallende marked."

- (18) Uttalelsen er ikke nevnt i lagmannsrettens redegjørelse for de ankende parters anførsler. Den er heller ikke kommentert under den konkrete interesseavveiningen som lagmannsretten har foretatt. Når arbeidstakernes behov på denne måten ikke i det hele tatt er nevnt i kjennelsen, gir kjennelsesgrunnene etter ankeutvalgets syn ikke tilstrekkelig grunnlag for å prøve om lagmannsretten har foretatt den interesseavveining som kreves. Kjennelsen må på denne bakgrunn oppheves.

- (19) Etter omstendighetene tilkjennes ikke sakskostnader for Høyesterett.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Riktig utskrift: